

Анатолій БАГНЮК

головний редактор "Замку"

МИКОЛА МАТЕРСЬКИЙ: ВИТОКИ ДИНАСТІЇ

отримали всенародне визнання як істинно народні таланти.

Саме до такої плеяди митців належить Микола Матерський — не просто представник, а родоначальник однієї із творчих династій Кременецчини, яка поряд з родинами Вериківських, Шумовських, Думицьких дала нашому краю та й українській музичній культурі в цілому когорту музикознавців, композиторів, регентів, музикантів-виконавців, педагогів музичної освіти.

Життєвий і творчий шлях талановитої людини ніколи не буває простим. Син священика з українського села Долобичів на Холмщині, він народився 1915 року в Новокерменчуку поблизу Маріуполя, куди сім'ю Матерських "загнала" Перша світова війна. Однак свою життєтворчість пов'язав із Кременцем, а сюди його привели любов до музики, талант музиканта і рішення батька. З огляду на музичні здібності Миколи батько, диякон Антон Матерський, вирішив віддати його до духовної семінарії. Українську православну духовну семінарію у Кременці обрали не випадково: вона була єдиним українським духовним навчальним закладом у всій тогочасній Польщі. Йшов 1929 рік. До цього часу сім'я Матерських повернулася у Долобичів, а Микола закінчив місцеву семирічку. В семінарії у віці 15 років він вперше став за диригентський пульт, керував семінарським хором. Тут же оволодів грою на скрипці, основами музичної грамоти і культурою співу. Академічний похід в музику продовжився, але не завершився на теологічному факультеті Варшавського університету. Знову втрутилася війна. На цей раз Друга світова, котра перекреслила життєві плани молодого Миколи Матерського. Останній курс Університету завершити не вдалось, прийшлося повернутись до Кременця, куди ще за його навчання в семінарії переїхала сім'я Матерських із Холмщини і де батько служив дияконом Туницької церкви.

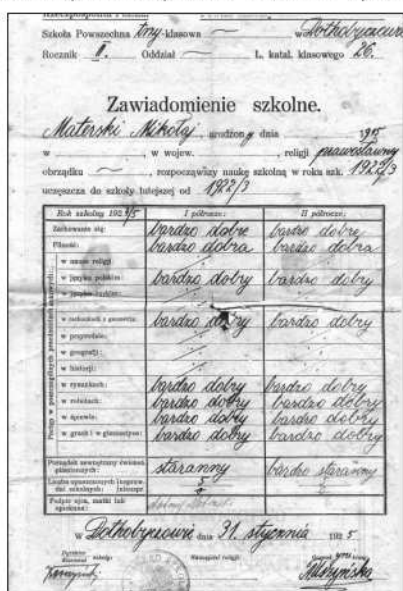
Восени 1939 року Миколу Матерського призначали директором школи у Великих Фільварках (нині с.Плоске Кременецького району). Одночасно він викладає українську мову та літературу — шкільні предмети, такі необхідні після 20-річного панування польської освітньої політики. Через два роки переходить працювати в Кременецьку СШ №3. Викладав лише музику та спів, бо документа про закінчену вищу освіту не мав, що спонукало згодом (вже після війни) заочно закінчити Львівський держуніверситет ім. Івана Франка й отримати диплом вчителя української мови та літератури.

Так Микола Матерський, українець за духом і музикант за покликанням, поєднав у своїй життєтворчості ці дві принципово визначальні риси особистості: вчив юне покоління володіти рідним словом і розуміти національну музику, насамперед українську пісню. Тут Микола Антонович Матерський виступав як педагог-патріот у його мовно-патріотичному та музично-мистецькому контекстах.

Вихід на пенсію в 1976 році зовсім не означав відходу від активного творчого жит-

тя. Його запросили у Плосківську восьмирічку викладати музику та спів. Працював там до 1989 року. Водночас успішно керував колективом художньої самодіяльності: хор плосківчан

постійно здобував дипломи і грамоти на районному й обласному фестивалях і конкурсах. Всі творчі колективи, очолювані Миколою Матерським, ставали помітним явищем на аматорській музичній сцені: вони досягали вагомих успіхів як конкурсанти й учасники оглядів, фестивалів, ювілейних концертів, інших святкових дійств і залишали глибокий слід у пам'яті та серці кожного, хто їх бачив і слухав хоча б один раз. Кожен з художніх колективів, якими керував Микола Матерський (а це були в основному самодіяльні хори) так і називали "хор Матерського", незалежно від того, був це хор педагогічного чи медичного училища, лісотехнікуму, автоколони чи дитячого санаторію. І не було розходжень в оцінці джерела їх творчих успіхів: мистецький талант, доповнений організаторським хистом, і душевна

толерантність у поєднанні з інтелігентною вимогливістю їх керівника Миколи Антоновича Матерського. Антологія успіхів "хорів Матерського" нараховує десятки і десятки нагород за сотні виступів перед тисячами шанувальників української пісні упродовж кількох десятиріч. Перша нагорода датується 1952 роком, а останні — 90-ми роками.

Особливий творчий сектор у мистецькій біографії Миколи Матерського — духовна музика. Вже в 40-х роках він керував хором Туницької церкви, а в 1990 році, за рік до подій, що завершилися створенням незалежної Української держави, організував хор Української православної автокефальної церкви, який був відомим під назвою хор "Просвіта". Географія його виступів — Тернопільська, Рівненська, Львівська області. Статистика й ефект таких виступів — 250 концертів "на біс". Слухачі — селяни і міські мешканці, молодь і пенсіонери, чоловіки і жінки, словом, представники всіх категорій української спільноти, котрі наступного року стали активними учасниками національного державотворення. І

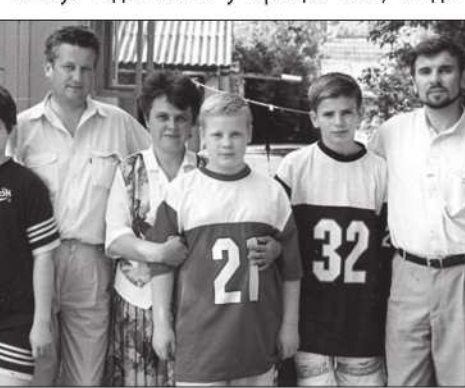
на залишається із живими у трьох вимірах: у здійснених нею справах, у нашій пам'яті та у своїх нащадках. А його нащадки — це плеяда людей, закоханих у музику, кожним естетичним складником своєї душі спроектованих у високе музичне мистецтво. Сімейні музичні традиції живуть у професійній діяльності доньки Людмили, котра здобула освіту в Тернопільському музичному училищі

культурно-освітніх закладах краю Микола Антонович відзначений дипломами та грамотами Тернопільської обласної ради, Тернопільсько-Буцацької єпархії УАПЦ, Проводу Українських Націоналістів. Такий діапазон вказаних інституцій свідчить про вагомість усіх аспектів життєтворчості Миколи Матерського: соціально-політичного, духовно-мистецького і національно-патріотичного.

Ще один фактор, який вказує на місце людини в житті, — її оточення, особистості, з якими вона спілкується, вирішує малі та великі справи. В Миколи Антоновича таке оточення впродовж усього життя (від навчання в семінарії до років незалежної України) було особливим і навіть символічним: голова ПУНу Олег Штуль-Жданович, доктори економічних наук Євген Міцевич і Петро Остапчук, ідеолог націоналістичного руху Володимир Смикур-жевський, ієрархи Української православної церкви Іов Скакальський та Олександр Новицький, дітя української діаспори Юрій Пундик, учений і політик Ігор Юхновський, відомий композитор Андрій Кушніренко та багато інших, кого об'єднували любов до України та її культури і захоплення національною музикою.

Микола Матерський належить до особистостей, які залишають по собі глибокий і яскравий слід. У кожного, хто його згадує, з'являються лише світлі думки, тільки щирі слова, одні теплі спогади — і ніякого негативу! Відійшовши у кращий світ, люди-

на залишається із живими у трьох вимірах: у здійснених нею справах, у нашій пам'яті та у своїх нащадках. А його нащадки — це плеяда людей, закоханих у музику, кожним естетичним складником своєї душі спроектованих у високе музичне мистецтво. Сімейні музичні традиції живуть у професійній діяльності доньки Людмили, котра здобула освіту в Тернопільському музичному училищі

ім.Соломії Крушельницької і нині долучає до музики юних кременчан у Кременецькій школі мистецтв ім. Михайла Вериківського. Чоловік

Людмили Михайло Заник — директор школи мистецтв, випускник Одеської консерваторії, окрім адміністративних функцій, викладає гру на духових музичних інструментах і, як

колись його тесть, керує хором Туницької церкви. Їх син Богдан закінчив Кременецьку школу мистецтв по класу гобоя й освоїв цей інструмент під керівництвом батька.

Особливих успіхів у царині музичного мистецтва досяг Андрій Війтович — син Тетяни, старшої дочки Миколи Антоновича. Він закінчив Міжнародну музичну академію ім. Є.Менухіна у Швейцарії, а перед цим — Львівську спеціалізовану школу-

інтернат ім. Соломії Крушельницької. На навчання до Міжнародної музичної академії був запрошений з другого курсу Львівської консерваторії ім. Миколи Лисенка. Вже під час навчання у Швейцарії як соліст (перший альт) ансамблю "Камерата Лисого" гастролював по всій Європі: Рим, Венеція, Барселона, Берлін, Брюссель, Бордо, Ніцца, Київ, Одеса, Львів, Івано-Франківськ. Брав участь у концерті для Папи Римського Івана Павла II, виступав у Південній Америці. Після навчання в Академії успішно пройшов конкурс на посаду першого заступника концертмейстера Лондонського

симфонічного оркестру. З вересня 2000 року — концертмейстер Королівського оперного театру "Ковент Гарден" (Лондон). Ефективно поєднує роботу із гастролями: як соліст дає близько 20 концертів у рік, а також по декілька концертів у складі ансамблів. Географією його виступів розширили Польща, Вірменія, Туреччина, Китай, Японія. Андрій ви-

ходив на музичну сцену з легендами світової рок-музики Стінгом і Мадонною. Окрім концертних виступів, він, як і його дід, здійснює педагогічну роботу: професор класу альт Королівського музичного коледжу (Лондон), професор музичної академії "Солісти Ковент Гарден" (Валенсія, Іспанія), професор Академії струнних інструментів (Сан-Маріно), і професор Міжнародної музичної академії (Сальсона, Іспанія), а також почесний професор Музичної академії м.Імола (Італія) і Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка (Україна).

Внука Миколи Матерського Андрія Війтовича визнають у Європі як провідного українського музиканта наших днів, як одного з кращих європейських педагогів з навчання гри на струнних інструментах. Донька Андрія, правнучка Миколи Антоновича Анна — талановита піаністка і часто акомпанує батькові на його концертах.

Воістину Музика вічна. І вона дарує вічність тим, хто своє життя кладе на її диво-творчий вівтар. Дарує безсмертя через талант, який від діда-прадіда і через батька-сина передається внукам-правнукам. І цей процес не припиняється ніколи. У ньому — краса і торжество життя.

...Таланти не залишають цього світу. Вони залишаються з нами і в нас. А кращий світ дається їм для того, щоб спостерігали, чи все ми здійснюємо за законами Істини, Добра і Краси. Чи вміємо у звичайних і буденних справах бути творцями і митцями. І чи маємо талант бути справжніми людьми з Божою іскрою в серці. Якими були вони. І яким був світлої пам'яті Микола Антонович Матерський.